



**ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ VOLANTE:**

**Ένας οδικός χάρτης για μελλοντική και βιώσιμη διαχείριση των πόρων που αξίζει να
αξιοποιηθούν**

Η ερευνητική ομάδα της Καθηγήτριας Θεανώς Σ. Τερκενλή, του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, συμμετείχε ως εταίρος στο Ευρωπαϊκό ερευνητικό έργο του FP7, με τίτλο **VOLANTE: Visions of Land Use Transitions in Europe**, (<http://volante-project.eu>), το οποίο έχει ολοκληρωθεί με επιτυχία, και παρουσιάζει τα ερευνητικά του επιτεύγματα στο ευρύ κοινό, μέσω της συγκεκριμένης ανακοίνωσης.

Στόχος του **VOLANTE** ήταν η ανάπτυξη ενός νέου πρότυπου σχεδιασμού και η δημιουργία ενός οδικού χάρτη (roadmap) για την βιώσιμη διαχείριση των χρήσεων της γης, τα οποία θα προκύπτουν, τόσο από την διαβούλευση με φορείς που διαχειρίζονται τους πόρους και εταίρους του ίδιου ειδικού ενδιαφέροντος, όσο και από την συμμετοχή των ίδιων των Ευρωπαίων πολιτών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για μια Βιώσιμη Ευρώπη του μέλλοντος.

Τις τελευταίες δεκαετίες τα τοπία της Ευρώπης μεταβάλλονται με γρήγορους ρυθμούς. Στα προηγούμενα 50 χρόνια, τα τοπία μας είχαν δεχθεί σημαντικές και πρωτόγνωρες ανθρώπινες επιδράσεις. Η Ευρώπη χρειάζεται απεγνωσμένα ένα όραμα για μια πιο βιώσιμη μελλοντική διαχείριση των χρήσεων της γης. Το VOLANTE σχεδίασε έναν οδικό χάρτη (road map) για τη διαχείριση των ευρωπαϊκών πόρων στο μέλλον, τον οποίο παρουσίασε με επιτυχία σε 75 φορείς χάραξης πολιτικής (policy makers) στις 21 Απριλίου στις Βρυξέλλες. Εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ΜΚΟ, επαγγελματικές οργανώσεις, εθνικά και περιφερειακά ιδρύματα και θεσμικά όργανα ινστιτούτων επιβεβαίωσαν την επικαιρότητα του εγχειρήματος: αν δεν υπάρξει πολιτική χρήσης γης στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της, πολυάριθμες υφιστάμενες πολιτικές θα επιφέρουν ανεπιθύμητες και απρόβλεπτες συνέπειες στη χρήση της γης.

Ζούμε σε μια Ευρώπη που αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις και μεταβαλλόμενες προσδοκίες. Είναι επιτακτική ανάγκη να διερευνηθούν εναλλακτικά οράματα για μια περισσότερο βιώσιμη μελλοντική διαχείριση της χρήσης της γης και να αξιολογηθούν οι διαδρομές που μπορούν να μας οδηγήσουν σ' αυτό το αποτέλεσμα. Αυτό συνεπάγεται τη διαχείριση του φυσικού κεφαλαίου, για να εξασφαλισθεί η συνεχιζόμενη παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών στο μέλλον. Ως εκ τούτου, η διεθνής ομάδα του έργου, με την επιστημονική καθοδήγηση του Alterra Wageningen UR, Ολλανδία, σχεδίασε τον Οδικό Χάρτη (roadmap) του VOLANTE, τον δρόμο προς μια μελλοντική Ευρώπη που θα διαχειρίζεται τους έγγειους πόρους της με καλύτερους τρόπους, για την επίτευξη των αναγκαίων κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων.

Ο Οδικός Χάρτης συνίσταται σε τρία Οράματα για την μελλοντική διαχείριση των χρήσεων γης στην Ευρώπη, τα οποία προέκυψαν από διαβουλεύσεις με ένα ευρύ φάσμα ευρωπαϊκών ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders):

- **«Καλύτερη Γη στην Ευρώπη»** (βέλτιστη χρήση έγγειων πόρων)
- **«Περιφερειακή Συνδεσιμότητα»** (ζωή πιο κοντά στο φυσικό περιβάλλον) και
- **«Πολυλειτουργικότητα σε Τοπικό Επίπεδο»** (αντάρκεια των τοπικών κοινωνιών)

Εκτεταμένη επιστημονική ανάλυση αποκαλύπτει ότι κάτω από τις τρέχουσες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες και πολιτικές, κανένα από τα παραπάνω οράματα δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς ανταλλάγματα και συμβιβασμούς (trade-offs).

Η **«Καλύτερη Γη στην Ευρώπη»** θα μπορούσε να παρέχει τον μεγαλύτερο αριθμό οικοσυστημικών υπηρεσιών, σε ηπειρωτική κλίμακα, αλλά στις απομακρυσμένες απομονωμένες αγροτικές περιοχές θα υποστηριζόταν με δυσκολία από τις τοπικές κοινότητες, εκτός κι αν οι χρήσεις γης και οι οικονομικές δραστηριότητες αναδιαρθρώνονταν, όπως για παράδειγμα με το να μεταβούν από την εξάρτηση από τη γεωργία σε νέες αγροτικές επιχειρήσεις που απαιτούν νέες υποδομές.

Η **«Περιφερειακή Συνδεσιμότητα»** θα απαιτούσε μια ισχυρή περιφερειακή διακυβέρνηση και κανονιστικές ρυθμίσεις με ευρεία αποδοχή τους από την κοινωνία.

Η **«Πολυλειτουργικότητα σε Τοπικό Επίπεδο»** φαίνεται να είναι το όραμα που παρουσιάζει τις περισσότερες προκλήσεις ως προς την επίτευξή του, καθώς απαιτείται ενδελεχής μετασχηματισμός της κοινωνίας και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, που να υποστηρίζεται από αλλαγές ατομικών συμπεριφορών.

Ο Οδικός χάρτης του VOLANTE αντιπροσωπεύει μια διαδικασία βιώσιμης διαχείρισης των μελλοντικών πόρων γης. Παρά τις μεγάλες αντιθέσεις μεταξύ των τριών οραμάτων, υπάρχουν και σημαντικές ομοιότητες. Για το μέλλον των τοπίων μας, υπογραμμίζουμε την ανάγκη για τολμηρές και συντονισμένες αλλαγές στις χρήσεις της γης στην Ευρώπη. Αυτό απαιτεί στοχευμένη πολιτική παρέμβαση, που να λαμβάνει υπόψη τα ποικίλα Ευρωπαϊκά περιφερειακά πλαίσια και να ισορροπεί τα τους συμβιβασμούς και τα ανταλλάγματα (trade-offs), που απαιτούνται με διαφάνεια και καλή ενημέρωση. Για να είναι αποτελεσματικές και συναφείς αυτές οι πολιτικές απαιτούν επίσης διατομεακές στρατηγικές για τις χρήσεις γης και τη διαχείρισή τους, που να διαφοροποιούνται από την παραδοσιακή έμφαση στην τομεακή πολιτική (sectoral policy). Το κίνητρο για αυτού του είδους τις στρατηγικές είναι το ότι οι Ευρωπαϊκοί πόροι γης θα πρέπει χρησιμοποιηθούν περισσότερο αποτελεσματικά, παρέχοντας ένα ευρύτερο φάσμα ωφελειών, συμπεριλαμβάνοντας ένα καλύτερο περιβάλλον, ενισχυμένη κοινωνικο-οικονομική ευημερία και, τελικά, μια πιο δίκαιη ευρωπαϊκή κοινωνία.

Περισσότερες πληροφορίες: Bas Pedroli (bas.pedroli@wur.nl +31 317 485 396) και Marion Bogers (marion.bogers@wur.nl +31 317 481 813). www.volante-project.eu.

Με εκτίμηση,

Θεανώ Σ. Τερκενλή, Καθηγήτρια

Επιστημονική Υπεύθυνος του VOLANTE

Τμήμα Γεωγραφίας

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Λόφος Πανεπιστημίου, Μυτιλήνη 81100

Τηλέφωνο: 22510-36414, 210-6197846

Email: t.terkenli@aegean.gr